

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeusprosessi Valvirassa

Emma Liimatta & Reetta-Maija Rapo

22.10.2024

Esityksen rakenne

1. Valvira ja ammattioikeudet
2. Mitä ovat terveyden- ja sosiaalihuollon ammattioikeudet?
3. Kielitaitovaatimus
4. Hakemusten käsittelyajat ja maksut
5. Hakemusprosessi EU/ETA –valtiossa kouluttautuneelle
6. Hakemusprosessi EU/ETA –valtioiden ulkopuolella kouluttautuneille
7. Yhteenveto

Valvira ja ammattioikeudet

- On sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan keskusvirasto
  - Valvoo sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, alkoholielinkeinoon sekä ympäristöterveydenhuollon toiminnan asianmukaisuutta
  - Myöntää sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonalan lupia
  - Ohjaa aluehallintovirastoja tavoitteena yhdenmukaiset lupa-, ohjaus- ja valvontakäytännöt koko maassa
- Vuonna 2023 Valvira myönsi 27 126 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeutta
- Lääkärit EU/ETA 335
  - Lääkärit EU/ETA ulkopuolinen 48
  - Sairaanhoidajat EU/ETA + EU/ETA ulkopuolinen yhteensä 61

Terveydenhuollon ammattioikeudet

- Valvira myöntää hakemuksen perusteella oikeuden harjoittaa terveydenhuollon ammattia sekä Suomessa että ulkomailla koulutetuille ammattihenkilöille.
- **Laillistettavat ammatit:**
  - Erikoishammaslääkäri, erikoislääkäri, farmaseutti, fysioterapeutti, hammaslääkäri, hammasteknikko, kätilö, laboratoriohoitaja, lääkäri, optikko, proviisori, psykologi, puheterapeutti, ravitsemusterapeutti, röntgenhoitaja, sairaanhoitaja, suuhygienisti, terveydenhoitaja, toimintaterapeutti
  - Laillistettavat ammatit → Vain laillistettu ammattihenkilö saa toimia tehtävissä ja käyttää nimikettä.
- **Nimikesuojatut ammatit:**
  - Apuvälineteknikko, jalkaterapeutti, kiropraktikko, koulutettu hieroja, lähihoitaja, naprapaatti, osteopaatti, psykoterapeutti, sairaalafyysikko, sairaalageneetikko, sairaalakemisti, sairaalamikrobiologi, sairaalaselubiologi
  - Nimikesuojattavat ammatit → Nimikesuojatun ammattihenkilön tehtävissä voi toimia muukin henkilö, jolla on tehtävien kannalta riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Tällöin ei kuitenkaan saa käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä

Sosiaalihuollon ammattioikeudet

- Valvira myöntää hakemuksen perusteella oikeuden harjoittaa terveydenhuollon ammattia sekä Suomessa että ulkomailla koulutetuille ammattihenkilöille.
- **Laillistettavat ammatit:**
  - Sosiaalityöntekijä, sosionomi, geronomi, kuntoutuksen ohjaaja
  - Laillistettavat ammatit → Vain laillistettu ammattihenkilö saa toimia tehtävissä ja käyttää nimikettä, esim. sairaanhoitaja, lääkäri, sosiaalityöntekijä
- **Nimikesuojatut ammatit:**
  - Lähihoitaja, kehitysvammaistenhoitaja, kodinhoitaja
  - Nimikesuojattavat ammatit → Nimikesuojatun ammattihenkilön tehtävissä voi toimia muukin henkilö, jolla on tehtävien kannalta riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Tällöin ei kuitenkaan saa käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä

Kielitaito

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöllä pitää olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä suullinen ja kirjallinen kielitaito.
- Kielitaito pitää osoittaa joko suomen tai ruotsin kielessä. Riittävän kielitaidon voit osoittaa jollain seuraavista tavoista:
  - Valtionhallinnon kielitutkinto: vähintään tyydyttävä taitotaso kaikilta osa-alueilta.
  - Yleinen kielitutkinto (YKI): vähintään keskitason tutkinto (tasot 3–4) siten, että kaikki osa-alueet ovat vähintään 3 samassa kokeessa.
  - Peruskoulun tai lukion päättötodistus tai ylioppilastutkintotodistus: hyväksytty arvosana suomesta tai ruotsista äidinkielenä tai toisena kielenä.
  - Todistus ammatillisen tutkinnon suorittamisesta suomeksi tai ruotsiksi
  - Todistus yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritetuista virkamiessuomen tai virkamiesruotsin opinnoista tai kypsyysnäytteestä
  - Työnantajan antama lausunto kielitaidosta

Hakemusten käsittelyajat

- EU/ETA –valtioissa kouluttautuneet:

- Hakemuksen käsittelyaika on 3-4 kuukautta.
- Hakemuksen saapumisesta 30 päivän kuluessa Valvira pyytää hakijaa toimittamaan mahdolliset puuttuvat asiakirjat. Hakemuksen käsittelyaika alkaa kulua siitä, kun kaikki tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet Valviraan.

EU/ETA –valtioiden ulkopuolella kouluttautuneet:

- Hakemuksen käsittelyaika on vähintään neljä kuukautta.
- Käsittelyaika alkaa kulua siitä, kun kaikki tarvittavat asiakirjat ovat saapuneet Valviraan.
- Jos hakijalle joudutaan lähettämään täydennyspyyntö ja/tai jos Valvira tarkastaa hakijan tutkinnon, hakemuksen käsittelyyn kuluu merkittävästi pidempi aika.

- Hakemukset käsitellään saapumisjärjestyksessä

Hakemusmaksut: terveydenhuolto

- Ammattioikeuksia koskevat päätökset ovat maksullisia, ja maksu peritään myös kielteisistä päätöksistä. Peruutetusta hakemuksesta peritään puolet hakemuksen käsittelymaksusta. Valviran päätösten, todistusten ja rekisteriotteiden hinnat määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön antaman asetuksen perusteella.
- **Koulutus EU/ETA –valtiosta:**
  - Lausuntomaksu 100-400 €
  - Ammattihenkilön laillistaminen tai nimikesuojaus 710 €
- **Koulutus EU/ETA –valtioiden ulkopuolelta:**
  - Lausuntomaksu 200-600 €
  - Laillistaminen ilman määräystä lisäopinnoista 1390 €
  - Esimerkiksi: lausuntomaksu 200-600 euroa + päätös lisäopinnoista 520 euroa + päätös laillistuksesta/nimikesuojauksesta lisäopintojen suorittamisen jälkeen 870 euroa

Hakemusmaksut: sosiaalihuolto

- Ammattioikeuksia koskevat päätökset ovat maksullisia, ja maksu peritään myös kielteisistä päätöksistä. Peruutetusta hakemuksesta peritään puolet hakemuksen käsittelymaksusta. Valviran päätösten, todistusten ja rekisteriotteiden hinnat määräytyvät sosiaali- ja terveysministeriön antaman asetuksen perusteella.
- **Koulutus EU/ETA –valtiosta:**
  - Lausuntomaksu 100–400 €
  - Ammattihenkilön laillistaminen tai nimikesuojaus 1470 €
- **Koulutus EU/ETA –valtioiden ulkopuolelta:**
  - Lausuntomaksu 200–600 €
  - Ammattihenkilön laillistaminen 3330 €
  - Esimerkiksi: lausuntomaksu 200–600 euroa + ehdollinen tunnustamispäätös 2500 euroa + päätös laillistamisesta korvaavien toimenpiteiden suorittamisen jälkeen 830 euroa

Koulutus Suomessa

- Jos ammatinharjoittaminen vaatii laillistuksen tai nimikesuojauksen, on sitä haettava myös, jos koulutus on suoritettu Suomessa.
- Hakemusohjeet Valviran verkkosivuilla: [Töihin sosiaali- ja terveysalalle | Valvira](#)
- Maksut:
  - Ammattihenkilön laillistaminen ja nimikesuojauksen rekisteröinti lukuun ottamatta lääkärin laillistusta 120 €
  - Laillistaminen suomalaisen lääkärikoulutuksen perusteella 160 €

Koulutus EU/ETA -valtiossa

- **Automaattinen tunnustamisjärjestelmä**
  - Lääkäri, hammaslääkäri, proviisori, yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja, kätilö
  - Laillistuksen edellytyksenä direktiivin mukaiset asiakirjat
- **Yleinen tunnustamisjärjestelmä**
  - Muut ammatit
  - Verrataan suomalaiseen vastaavaan koulutukseen – olennaiset erot
  - Korvaavat toimenpiteet – sopeutumisaika tai kelpoisuuskoee

Koulutus EU/ETA-valtiossa

Hakemusasiakirjat:

1. Henkilöllisyyden ja kansalaisuuden todistava asiakirja (passi tai henkilökortti).
  2. Tutkintotodistus.
  3. Ammatinharjoittamisoikeustodistus (korkeintaan kolme kuukautta vanha todistus siitä, ettei oikeutta harjoittaa ammattia ole rajoitettu tai poistettu)
  4. Direktiivitodistus (todistus siitä, miten ammattipätevyys vastaa ammattipätevyysdirektiivin 2005/36/EY vaatimuksia)
  5. Suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset.
  6. Todistus kielitaidosta
- Joissakin hakemuksissa myös työtodistukset, todistukset lisä- ja täydennyskoulutuksista sekä kurssikuvaukset opinnoista

Koulutus EU/ETA -valtioiden ulkopuolella

- EU/ETA –alueen ulkopuolella suoritettua tutkintoa verrataan suomalaiseen vastaavaan tutkintoon
  - asiantuntijalausunto pyydetään tarvittaessa koulutusta järjestävältä taholta
- Päätös lisäopinnoista ja harjoittelusta
- Laillistus suoritettujen opintojen / harjoittelun jälkeen
- Kielitaito laillistuksen edellytyksenä

<https://valvira.fi/ammattioikeudet/toihin-sosiaali-ja-terveysalalle>

Koulutus EU/ETA-valtioiden ulkopuolella

Hakemusasiakirjat:

1. Henkilöllisyyden ja kansalaisuuden todistava asiakirja (passi tai henkilökortti).
2. Oppilaitoksen yhteystiedot (maapostiosoite ja virallinen sähköpostiosoite), jotta Valvira voi tarkastaa tutkinnon oikeellisuuden

TAI

Alkuperäinen tutkintotodistus (diplomi) laillistettuna Apostille- tai Grand Legalisation -menettelyllä koulutusvaltiossa.

- Menettelyn tulee todistaa tutkintotodistuksen allekirjoittaneen henkilön asema ja oikeus allekirjoittaa kyseinen asiakirja.
  - [Lisätietoja Apostille- ja Grand legalisation menettelystä \(Valvira.fi\)](#)

Koulutus EU/ETA-valtioiden ulkopuolella

3. Tutkintotodistuksen liite
4. Oppilaitoksen antama tarkempi kuvaus opintosuoritusotteella luetelluista kursseista ja harjoitteluista
6. Työtodistukset ammatissa toimimisesta.
7. Todistus ammattiin liittyvästä lisä- ja täydennyskoulutuksesta.
8. Ammatinharjoittamisoikeustodistus (korkeintaan kolme kuukautta vanha todistus siitä, ettei oikeutta harjoittaa ammattia ole rajoitettu tai poistettu)

Koulutus EU/ETA-valtioiden ulkopuolella

- Suomen-, ruotsin- tai englanninkieliset käännökset kaikista edellä mainituista asiakirjoista.
- 9.Vapaamuotoinen suostumus sille, että Valvira voi tarvittaessa toimittaa hakemusasiakirjat suomalaiseen oppilaitokseen asiantuntijalausuntoa varten, joka on hakijalle maksullinen (200-600 euroa).
- 10.Todistus kielitaidosta.

<https://valvira.fi/ammattioikeudet/toihin-sosiaali-ja-terveysalalle>

EU/ETA –valtioiden ulkopuolella kouluttautuneet lääkärit

- Hakemusprosessin vaiheet ja maksut: [EU- tai ETA-valtioiden ulkopuolella koulutettu lääkäri | Valvira](#)
1. Lääkärin tutkinnon hyväksyminen
  2. Kuuden kuukauden lääkäriharjoittelu terveydenhuollon toimintayksikössä, suoritetaan suomeksi tai ruotsiksi
  3. Kuulusteluiden suorittaminen yliopistossa
    - Kliininen kuulustelu
    - Suomalainen terveydenhuolto -kuulustelu
    - Käytännön potilastentti
  4. Rajoitettu toimilupa (rajoitettu ammatinharjoittamisoikeus) – enintään 2 vuotta
  5. Laillistus, kun edellä mainitut vaiheet on suoritettu (oikeus harjoittaa lääkärin ammattia itsenäisesti Suomessa)

EU/ETA –valtioiden ulkopuolella koulutautuneet hammaslääkärit

- Hakemusprosessin vaiheet ja maksut: [EU- tai ETA-valtioiden ulkopuolella koulutettu hammaslääkäri | Valvira](#)
  1. Hammaslääkärin tutkinnon hyväksyminen
  2. Harjoittelun suorittaminen terveydenhuollon toimintayksikössä, suoritetaan suomeksi tai ruotsiksi
  3. Pätevyyskuulusteluiden suorittaminen yliopistossa: teoria ja käytännönkokeet
  4. Rajoitettu ammatinharjoittamisoikeus toimiluvalla vähintään yhden vuoden ajan
  5. Laillistus kun edellä mainitut vaiheet on suoritettu (oikeus harjoittaa hammaslääkärin ammattia itsenäisesti Suomessa)

Asiakirjojen muotovaatimukset

- Erilaiset muotovaatimukset riippuen siitä, onko koulutus suoritettu EU/ETA-valtiossa vai EU/ETA-alueiden ulkopuolella
- **Koulutus EU/ETA-alueella:**
  - tavalliset kopiot
  - käännökset suomen-, ruotsin- tai englannin kielelle (auktorisoitu/virallinen kääntäjä)
→ poikkeuksena automaattisessa tunnistamisjärjestelmässä käsiteltävät lääkäri, hammaslääkäri, proviisori, yleissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitaja, kättilö
  - asiakirjat voi toimittaa sähköpostitse tai postitse

Asiakirjojen muotovaatimukset

Koulutus EU/ETA-alueiden ulkopuolella:

- Virallisesti oikeaksi todistetut jäljennökset alkuperäisistä asiakirjoista
→ EU/ETA julkinen notaari tai koulutusmaassa Apostille tai Grand Legalisation – menettely
- Käännökset suomen-, ruotsin- tai englannin kielelle
→ auktorisoitu/virallinen EU/ETA-kääntäjä tai kääntäjän asema vahvistettu Apostille tai Grand Legalisation -menettelyllä
- Asiakirjat täytyy toimittaa postitse

Asiamiehen ja avustajan käyttäminen

Valvira asioi hakemusasioissa vain hakijan itsensä kanssa. Hakija voi kuitenkin valtuuttaa asiamiehen tai avustajan toimimaan hänen puolestaan hakemusasiassa.

- Asiamiehen tai avustajan pitää esittää valtakirja oikeudestaan toimia hakijan asioissa.
- Valtakirjaksi hyväksytään hakijan lähettämä sähköposti tai paperinen valtakirja, jossa hakija valtuuttaa kyseisen henkilön toimimaan puolestaan hakemusasiassa.

Lainsäädäntö

- [Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä \(559/1994\)](#)
- [Asetus terveydenhuollon ammattihenkilöistä \(564/1994\)](#)
- [Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta \(1384/2015\)](#)
- [Asetus ammattipätevyyden tunnustamisesta \(1459/2015\)](#)
- [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta \(Direktiivi 2005/36/EY\)](#)
- [Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä \(817/2015\)](#)
- [Valtioneuvoston asetus sosiaalihuollon ammattihenkilöistä \(153/2016\)](#)
- [Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston maksullisista suoritteista 2024 ja 2025 \(1281/2023\)](#)

Yhteenveto

- Hakijan täytyy varautua siihen, että hakemusprosessi vie aikaa ja hakemuksen käsittelystä peritään maksu.
- Asiakirjat täytyy toimittaa muotovaatimusten mukaan. Täydennyspyynnöt viivästyttävät hakemuksen käsittelyä.
- Ammattihenkilöllä pitää olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä suullinen ja kirjallinen kielitaito. Todistus kielitaidosta täytyy toimittaa ennen lopullista laillistamis- tai nimikesuojauspäätöstä.
- Hakijan täytyy hankkia itse mahdollinen harjoittelupaikka, sopeutumisajan työpaikka tai lisäopintojen suorittamispaikka. Valvira ei välitä paikkoja.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Kiitos!

Yhteystiedot

terhikki@valvira.fi

0295 209 550 (ma-ti, to-pe klo 10-11)

valvira.fi

[@ValviraViesti](https://twitter.com/ValviraViesti)

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat